

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

atbalsts
izciībai

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

8.3.2.2./16/I/001

ATBALSTS IZGLĪTOJAMO INDIVIDUĀLO KOMPETENČU ATTĪSTĪBAI

Strūgu iela 4, Rīga, LV-1003, tālr. 67350966, e-pasts: info@832.visc.gov.lv

Ieteikumi

projekta Nr. 8.3.2.2./16/I/001
“Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”
atbalsta pasākumu plāna izstrādei
2021./2022. m.g. - 2022./2023.m.g.

Rīga, 2021

Izglītības iestādes pastāvīgi ir izvēles priekšā, kādu atbalstu skolēniem piedāvāt no plašā piedāvājuma, t.sk., no dažādu īstenojamo projektu puses, salāgojot to ar katras izglītības iestādes vajadzībām un faktiski pieejamajiem resursiem. Vienlaikus aktuāls ir jautājums, kā šajā procesā atbalstīt pedagogus un stiprināt viņu profesionālo kompetenci. Ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu sadarbības partneri (pašvaldības un to dibinātās vispārējās izglītības iestādes) projekta “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai” (Nr. 8.3.2.2./16/I/001) (turpmāk arī - Projekts) īstenošanas laikā (sākot ar 2017.gada jūniju līdz šim brīdim) ir aprobējušas pasākumu kopumu mērķtiecīgam skolēnu atbalstam gan mācību saturu papildinošos pasākumos, gan daudzveidīgos ārpusstundu pasākumos. Izglītības iestādes šos pasākumus pielāgo skolēnu mainīgajām vajadzībām, kā arī tie būtiski papildina kompetenču pieejā balstīta mācību satura ieviešanu. Nemainīgi izglītības procesa centrā vienmēr ir bijis skolēns un viņa aktuālās vajadzības, un šo vajadzību noteikšana ir prioritāte, lai sekmīgi piedāvātu konkrētu atbalstu. Sākot ar 2017./2018.mācību gadu, Projektā iesaistītās 335 vispārējās izglītības iestādes no 116 pašvaldībām ir analizējušas konkrētas skolēnu vajadzības, salāgojot tās ar katras izglītības iestādes resursiem, t.sk. pieejamo pedagoģisko personālu. Atbalsta pasākumu kopums ir efektīvs tikai, ja atbalsta pasākumi ir izvēlēti, balstoties uz mērķtiecīgu vajadzību izvērtējumu un saredzot šo pasākumu ietekmi ilgtermiņā. Līdztekus daudzveidīgajam pasākumu kopumam skolēnu atbalstam izglītības iestādes pedagogi iesaistās arī pedagogu profesionālās kompetences pilnveides pasākumos, tādējādi projekta īstenošanas laikā gan individuāli, gan kolektīvi apgūstot būtiskas prasmes gan agrīni diagnosticēt specifiskas skolēnu mācību vajadzības, gan arī iegūstot prasmi radoši īstenot daudzveidīgas interešu izglītības programmas.

Pedagoģiskā personāla atbalstam Projekta ietvaros tiek piedāvātas dažādas profesionālās kompetences pilnveides mācības, kā arī tiek ieviesti jauni autorrisinājumi un nodrošināta profesionāla apmācība, lai šos autorrisinājumus iespējami veiksmīgi ieviestu izglītības iestādēs.

Sadarbībā ar Latvijas Universitāti Projekts ir finansējis diagnostikas un monitoringa testu apguvi pedagogiem/psihologiem - DIBELS Next no sagatavošanas līdz 3.klasei, Vekslera intelekta testa (WISC) un latviešu valodas un matemātikas sasniegumu testa (LMST), lai nodrošinātu profesionālu prasmju un intelekta diagnostiku un monitoringu izglītības iestādēs, kas īsteno individuālās pieejas attīstību. Kopā specifiskos testus projekta ietvaros apguvuši 544 pedagogi/psihologi. Lai nodrošinātu pedagogiem padziļinātas zināšanas, nākamajā periodā tiks piedāvāta Acadience™ (DIBELS Next) otrā posma (4.-6.klasei) apguve, lai veicinātu pedagogu prasmes savlaicīgi atpazīt skolēnus ar lasītprasmes grūtībām un sniegt viņiem atbalstu, pamatojoties uz zinātniski pamatotām atziņām. Priekšnoteikums, lai mācītos otrā posma kursu, ir pabeigta pirmās pakāpes apmācība (iegūta apliecība).

STEM un vides jomas pedagogiem piedāvājumā ir profesionālās kompetences pilnveides programmas robotikā, programmēšanā, elektronikā, dabaszinātņu eksperimentos. Vienlaikus ir rasta iespēja atbalstīt izglītības iestādes interešu izglītības programmu attīstīšanā, nododot vairāk nekā 100 izglītības iestāžu lietošanā Lego WeDo 2.0, Minstroms EV3, kā arī Makeblock komplektus. Projekta un sadarbības partneru vienošanās paredz šo interešu izglītības programmu īstenošanas nodrošināšanu arī pēc Projekta beigām. Kopā STEM programmas apguvušo pedagogu skaits ir 681. Mācību piedāvājums ir spēkā arī nākamā perioda īstenošanas laikā.

Projektā piedāvājam mācības vienas skolas kolektīviem skolas vidē - pedagoģijas doktores K.Oganisjanas veidotā autorprogramma “Starpdisciplinārās pieejas ieviešana pedagoga darbā: no teorijas līdz praksei” (programma īstenota 30 izglītības iestāžu kolektīvos), pedagoģijas doktores A.Skalbergas veidotā programma “Bērna talanta veicināšana – izaicinājums izglītības iestādei” (programma īstenota 7 izglītības iestāžu kolektīvos, līdz 31.08.2021. plānots īstenot vēl 3 izglītības iestāžu kolektīvos), pedagoģijas doktores I.Brūveres adaptētā autorprogramma programma “Atbalsts skolēnu uzvedībai mācīšanās procesā” (ASUMP) (programma īstenota 53 izglītības iestāžu kolektīvos). ASUMP programmas ietvaros pedagogi aktualizē izglītības iestādē visakūtākās uzvedības problēmas, tostarp arī ar attālinātajām mācībām saistītās, kā arī veido noteiktā laikā periodā vienotu monitorējamu sadarbību uzvedības uzlabošanai un skolēnu psiholoģiskās noturības attīstīšanai. Izglītības iestāžu kolektīviem piedāvājam arī pilnveidotas metodikas “Vienaudžu mācīšanās lasītprasmes attīstības veicināšanai apguvi.

2020.gada pavasarī Latvija tāpat kā visa pasaule tika pakļauta nebijušam izaicinājumam - Covid-19 infekcijas nekontrolētai izplatībai, kas ļoti būtiski ietekmēja izglītības iestāžu darbu. Vairākkārt tika noteikts, ka mācības skolēniem jāīsteno attālināti, tika pārtrauktas interešu un sporta nodarbības klātienē. Taču pedagoga uzdevums palicis nemainīgs – viņš ir atbildīgs par mācību procesa nodrošināšanu, mācību rezultātu sasniegumiem. Papildus tam viņam vēl ikdienā ir jāturpina sadarboties ar kolēģiem, skolēnu vecākiem, atbalstot un motivējot visus šajā sarežģītajā laikā. Lai atbalstītu pedagogus, mācītu viņus apgūt labbūtības iemaņas un nostiprinātu to lietošanu, Projekts ir paplašinājis pedagogu profesionālās kompetences pilnveides piedāvājumu. 45 izglītības iestādēs visā Latvijā tiks īstenota īpaša 16 ak.stundu “labbūtības” programma “Atjaunošanās pēc izdegšanas – skolotāju labbūtība kā izglītības ilgtspējas pamats” (informācija par pieteikšanos un izglītības iestāžu atlasīti tiks izsūtīti visām projektā iesaistītajām izglītības iestādēm).

Saskaņā ar Projekta uzstādījumiem katra pedagoga profesionālās kompetences pilnveides mācību dalībnieka pienākums ir nodrošināt iegūto zināšanu un prasmju lietošanu mācību procesā, multiplicēšanu pedagogiem savas izglītības iestādes ietvaros un pēc nepieciešamības arī citām izglītības iestādēm.

Lūdzam ievērot, ka visas šobrīd piedāvātās profesionālās izglītības programmas tiek īstenotas attālināti. Ja programma satur specifiskas dēļ (piemēram - profesionālās kompetences pilnveide robotikā, elektronikā, diagnostikas tests Acadience™ (DIBELS Next) otrais posms (4.-6.klasei), VIMALA, kas prasa skolotāja un skolēna tiešu sadarbību klātienē) nav īstenojama attālināti, tad līdz epidemioloģiskās situācijas stabilitātei grupas netiks organizētas.

Projekta īstenošanas laikā gan izglītības iestādēs identificētie problēmjautājumi un attiecīgi tiem piemeklēti atbalsta pasākumi, gan pedagogu profesionālās kompetences pilnveide kontekstā ar Projekta ietvaros izstrādātajiem atbalsta materiāliem (pieejami atbalstsizcilibai.lv) ir atzīstams kā komplekss risinājums, kā izglītības iestādes tiek atbalstītas būtisku pārmaiņu laikā, t.sk., arī sastopoties ar Covid-19 apstākļu radītiem izaicinājumiem.

Ar Uzraudzības padomes (8.3.2., 8.3.4., 8.3.5.SAM) 2021.gada 15.februāra lēmumu ir panākta konceptuāla vienošanās Projekta pagarinājumam

2021./2022.mācību gadā un 2022./2023.mācību gadā, kā arī ir vienošanās par Projekta ietvaros atbalstāmām darbībām turpmākajos divos mācību gados. Plānojot nākamo Projekta posmu, ir pieņemts lēmums turpināt tos pasākumus, kurus izglītības iestādes ir atzinušas par efektīviem, kā arī tos pasākumus, ko nepiedāvā paralēli īstenotie projekti izglītības resorā.

Viens no lēmumiem attiecībā uz nākamo projekta posmu (2021./2022.m.g. un 2022./2023.m.g.) ir pasākumu finansēšanas kārtībā: administratīvi teritoriālās reformas ietekmē projekta trešā perioda pieejamo finansējumu aprēķina pēc projektā iesaistīto izglītības iestāžu un to izglītojamo proporcionalitātes principa un ieviešanu turpina atbilstoši saistību pārņemšanai pašvaldībās. Vienlaikus ir pieņemts lēmums Projekta ietvaros finansējumu novirzīt tikai pedagogu atalgojumam, respektīvi, turpmāk, Projektā nebūs iespējams finansēt transporta un pakalpojuma izdevumus. Šis lēmums ir skatāms kontekstā ar virkni citu projektu, kuri turpina paralēli darbības īstenošanu.

Nākamajā periodā būs atbalstāmi pasākumi STEM un vides jomā un multidisciplinārā jomā, un šie pasākumi būs klasificēti atbilstoši zemāk aprakstītajām grupām.

1. **“Pedagogu palīgi”/ “otrais pedagogs”** – šī pasākuma ietvaros būs atbalstāms pedagogu darbs mācību stundu laikā. Lēmumu par pedagoga palīgu/ otro pedagogu nepieciešamību konkrētajiem skolēniem pieņems, balstoties uz pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinumu un/vai atbalsta personāla ieteikumu izglītības iestādē. Pedagogu palīgu atbalsts stundās ir mērķtiecīgi virzāms, lai individualizētu darbu klasē - atbalstot gan skolēnus ar mācību grūtībām, gan talantīgos skolēnus un pedagogu palīgi kopā ar pedagogiem izstrādā darba stratēģiju, lai klases mācību procesu vadību kopā.

2. **“Mācīšanās grupas”** – skolēnu grupas (arī vecumposmu ziņā jauktas) apgūtā mācību satura nostiprināšanai un zināšanu pilnveidošanai. Šī pasākuma mērķis ir sniegt atbalstu tām skolēnu grupām, kurām Covid-19 apstākļos - gan attālināto mācību ietvaros, gan samazinātā mācību satura apjoma rezultātā - ir izveidojušies “mācību robi” jeb nepieciešams kompensēt noteiktu satura jautājumu apguvi. Šādas grupas ir skaitliski nelielas, tās ir mērķtiecīgi vadītas ar mācību satura apguvi saistītu tēmu padziļinātai izpētei, analīzei, iepazīšanai, interpretācijai. Šī pasākuma mērķgrupa iekļauj arī vidusskolas posmu.

3. **“Laborantu programma”** – pedagoģiskā darba personāls, kuri nodrošina kopdarbībā ar mācību priekšmeta skolotāju pedagoģiskā darba metožu daudzveidību mācību stundās, piemēram, organizējot praktiskos uzdevumus un eksperimentus STEM mācību priekšmetu apguvei.

4. **“Talantu programma”** - mērķtiecīgi izglītības iestādē veidota mērķprogramma skolēniem ar augstiem sasniegumiem vai augstu sasniegumu potenciālu. Pedagogi var veidot grupu konsultācijas, darbnīcas, laboratorijas, lai paaugstinātu skolēnu motivāciju, kā arī dotu iespējas apgūt jaunas prasmes, zināšanas konkrētajā mācību jomā, t.sk., respektējot vecumposma vajadzības.

5. **“Pētniecības programma”** - iespēja organizēt un piedāvāt nodarbībās aktīvi darboties, izziņāt pasauli pašam, nevis pieņemt gatavu modeli, būt pasaules pētniekam, kurš pats atrod pasaules kopsakarības. Tādēļ praktiskās nodarbības ir nozīmīgs rīks ne vien bērnu zināšanu līmeņa paaugstināšanai, bet arī emocionālās labsajūtas veicināšanai skolā. Pedagogi veido tādu mācību vidi un tādas uzdevumus, lai

skolēniem rastos iespēja piedzīvot dabas zinātnes praktiski - iepazīstot, pētot un veidojot savu pasaules skatījumu, tādējādi bērnos attīstot zinātkāri. Praktiskām izziņošanām nodarbībām ir liela nozīme arī bērnu savstarpējo attiecību veidošanā. Visa kopīgā darbošanās, kur bērni sanāk kopā, komunicē un kopīgi darbojas, veido viņu savstarpējās attiecības.

6. **“Interesešu izglītība”** - skolas var turpināt jau iepriekšējos projekta posmos iesāktās inovatīvās interesešu izglītības programmas STEM un vides jomā, kā arī ieviest jaunas, atbilstoši skolas attīstības vajadzībām. Īpaši attīstāma ir interesešu izglītības un mācību satura sasaiste - piemēram, tehnoloģiju nodarbības apgūto pamatprasmju vai robotu izveide pēc stundām interesešu izglītības nodarbībās, tādējādi veidojot integrētu saturu un iespēju prasmes un zināšanas apgūt kombinēti.

Interesešu izglītības nodarbībās minimālais dalībnieku skaits nodarbībās ir 12 bērni republikas nozīmes pilsētās un 8 - pārējās teritorijās.

Praktiski ieteikumi atbalsta pasākumu plāna izstrādei

Izglītojamo individuālo kompetenču atbalsta pasākumu plāna (turpmāk – plāns) ir sadarbības partnera un iesaistīto izglītības iestāžu izstrādāts dokuments, kas atspoguļo esošās situācijas izvērtējumu un piedāvātos risinājumus individuālās pieejas attīstībai partneru teritorijā esošajās vispārējās izglītības iestādēs. 2021.-2023.gada periodā plāns tiek izstrādāts tiešsaistes sistēmā “Atbalsta pasākumu uzskaites informācijas sistēma” (turpmāk – AP sistēma) (<https://ap.izm.gov.lv>), kur izglītības iestādes sadarbībā ar attiecīgo pašvaldību izstrādā atbalsta pasākumu plānus, balstoties uz secinājumiem par Projektā jau aprobētajām darbībām, kā arī balstoties uz prioritāri nepieciešamo atbalstu katrā izglītības iestādē.

Sadarbības partneris nodrošina, ka Projekta pasākumi nepārklājas ar citiem valsts, pašvaldības, Eiropas Savienības vai citiem ārvalstu finanšu instrumentu līdzfinansētiem pasākumiem. Pasākumu un programmu piedāvājums izvērtējams arī kontekstā ar pieejamo infrastruktūru pašvaldībā/izglītības iestādē.

Lai uzsāktu nākamā Projekta posma izstrādi, sadarbības partneri ar izglītības iestādēm veic iepriekšējā perioda izvērtējumu atbilstoši Projekta veidlapai (tīks nosūtīta Projekta koordinatoriem). Nākamā perioda atbalsta plāns ir apstiprināms pēc tam, kad sadarbības partneris ir iesniedzis šo starppoma izvērtējumu.

AP sistēmā izglītības iestādēm ir jāapraksta **esošā situācija** (esošās situācijas apraksts ir balstīts uz starpposma izvērtējuma rezultātiem), būtu jāidentificē esošos sasniegumus individuālās pieejas veidošanā izglītības iestādē un jānosaka tos apstākļus, kas šobrīd kavē pilnvērtīgu individuālās pieejas nodrošināšanu izglītības iestādēs.

Esošās situācijas izvērtēšana ir priekšnoteikums plānā izstrādājamo un ieviešamo atbalsta pasākumu saturiskai izstrādei, jo tas ļauj veidot piedāvājumu konkrētām izglītojamo mērķa grupām un konkrētās jomās. Pēc esošās situācijas izvērtēšanas jānorāda galvenās identificētās problēmas atbilstoši mērķgrupu vajadzībām (jādefinē konkrētas problēmas).

Projekta atbalsta pasākumi un metodoloģija

Plāna sadaļa “Projekta atbalsta pasākumi un metodoloģija” ir paredzēta, lai detalizēti norādītu plāna ieviešanas gaitā īstenojamos pasākumus. Pasākumi tiek norādīti divās grupās – “Mācību saturs” un “Ārpusstundu pasākumi”.

Pasākumu grupa “Mācību saturs” ietver tos pasākumus, kas ir tieši saistīti ar vispārējās izglītības iestādē apgūstamo formālās izglītības saturu. Pasākumu grupa “Ārpusstundu pasākumi” ir neformālās izglītības piedāvājums, kas papildina formālās izglītības iespējas, mērķtiecīgi veicinot izglītojamo sasniegumu attīstību.

Pasākumu definēšana un metodoloģijas apraksts

Kā pasākuma nosaukumu izglītības iestāde izvēlas vienu no sešām augstāk minētajām Projektā atbalstāmajām darbībām. Savukārt metodoloģijas sadaļā apraksta detalizēti, kā šo pasākumu ir plānots īstenot.

Plāna pasākumi nevar pārklāties ar esošo izglītības iestādes piedāvājumu, kā arī paralēli īstenojamo projektu piedāvājumu.

Joma izvēle

Sadarbības partneris norāda konkrētu jomu, kurai atbilst pasākuma būtība, izvēloties vienu no divām atbalsta jomām: STEM un vides joma un/vai multidisciplinārā joma.

STEM un vides joma ietver pasākumus, kas vērsti zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātņu un matemātikas, tai skaitā tehniskās jaunrades, kā arī vides izglītības piedāvājuma attīstībai un pilnveidei. Kopumā plānā vismaz 40% no pasākumiem (rēķinot no kopējām sadarbības partnera attiecināmajā izmaksām) jābūt paredzētām STEM un vides jomā. Multidisciplinārā joma ietver pasākumus, kuros ir integrēts jeb starpjomu saturs. **Būtiski, lai šie pasākumi risina kompleksi izglītības iestādes definētās problēmas.**

Plānotie rezultāti

Plānoto rezultātu ietvaros tiek norādīti sasniedzamie kvantitatīvie rādītāji un kvalitatīvie rādītāji.

Kvantitatīvais rādītājs ir izglītojamo skaits, kas piedalās konkrētajā pasākumā. Kopumā plānu ieviešanas rezultātā ir sagaidāms, ka plāna ietvaros ieviestajos pasākumos piedalīsies aptuveni 35 – 40% no visiem pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs izglītojamiem.

Kvalitatīvie rādītāji raksturo tās izmaiņas, ko radīs pasākuma ieviešana vispārējās izglītības vai pašvaldības mērogā izglītojamo sasniegumu jomā.

Individuālās pieejas attīstība

Šajā laukā sadarbības partneris norāda, kā pasākums iekļaujas kopējā individuālās pieejas attīstībā un kāpēc tas ir nozīmīgs, lai attīstītu šo individuālo pieeju vispārējās

izglītības iestādē. Pamatojums sasaista problēmu, risinājumu un pasākuma plānoto ietekmi uz izglītojamo sasniegumiem ilgtermiņā.

Budžets

Viens no lēmumiem attiecībā uz nākamo projekta posmu (2021./2022.m.g. un 2022./2023.m.g.) ir pasākumu finansēšanas kārtība: administratīvi teritoriālās reformas ietekmē projekta trešā perioda pieejamo finansējumu aprēķina pēc projektā iesaistīto izglītības iestāžu un to izglītojamo proporcionalitātes principa un ieviešanu turpina atbilstoši saistību pārņemšanai pašvaldībās. Pašvaldību budžets jeb kvotas būs pieejamas AP sistēmā līdz š.g. 5.aprīlim. Trešā posma Projekta pasākumu budžets tiek plānots tikai pedagogu atalgojuma sadaļā attiecīgi STEM un vides jomā un/vai multidisciplinārajā jomā. Ieteikums pedagogu atalgojumu plānot saskaņā ar vienas vienības metodiku pedagogu atalgojuma aprēķinam, kas ar 2021.gada 1.janvārī ir 11,99 euro stundā, kas sevī ietvar darba algu, atvaļinājuma izmaksas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu.

Materiāls ir tapis ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu projekta “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai” (Nr. 8.3.2.2./16/I/001) ietvaros. Par materiāla saturu atbild Valsts izglītības satura centrs.